

Кульчицький І.І.

президент, ГО «Агенція Європейських Інновацій», kul.ivan@gmail.com

ПЛАТФОРМА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНА – ЄС ТА ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Анотація. Представлено різні інструменти використання можливостей Платформа громадянського суспільства Україна – ЄС для прискорення імплементації в Україні євроінтеграційних реформ у сфері науки, технологій і інновацій.

Ключові слова: наука, інновації, реформа, громадянське суспільство.

Платформа громадянського суспільства Україна – ЄС (ПГС) створена у відповідності до ст. 469-470 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. ПГС є органом, який складається з представників громадянського суспільства України з однієї сторони і членів Європейського економічного і соціального комітету (ЄЕСК) - з іншої [1].

Платформа є одним із чотирьох органів Асоціації поряд із Радою асоціації, Комітетом асоціації та Парламентським комітетом асоціації. І якщо перші представляють уряд та парламент, то ПГС створена з метою забезпечення належної ролі громадськості у процесі виконання Угоди про асоціацію.

ПГС може надавати рекомендації Раді асоціації. Комітет асоціації та Парламентський комітет асоціації повинні здійснювати регулярні контакти з представниками Платформи громадянського суспільства з метою отримання їхньої думки щодо досягнення цілей Угоди.

Українська сторона Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС (УС ПГС) УС ПГС складається з 15 членів, які є представниками різних секторів громадянського суспільства: громадських об'єднань, профспілок і організацій роботодавців, та затверджені Асамблеєю УС ПГС у відповідності до Регламенту. Діяльність УС ПГС здійснюють 6 координаторів робочих груп УС ПГС, 3 представники громадських об'єднань, 3 представники профспілок національного рівня, 3 представники організацій роботодавців національного рівня. Головування в УС ПГС здійснюється на ротаційній основі.

Тематичні галузеві проблеми обговорюються в таких робочих групах УС ПГС:

- РГ 1 «Політичний діалог, зовнішня та безпекова політика»;
- РГ2 «Свобода, юстиція, права людини»;
- РГ3 «Економічна співпраця, зона вільної торгівлі, транскордонне співробітництво»;
- РГ4 «Зайнятість, соціальна політика, рівні можливості та здоров'я»;
- РГ5 «Енергетика, транспорт, довкілля та зміна клімату»;
- РГ6 «Наука та технології, інформаційне суспільство, освіта, навчання та молодь, культура і спорт».

Участь в діяльності Робочої групи можуть узяти будь-які зацікавлені організації громадянського суспільства, що заявили про такий інтерес під час подання заявки на участь в Асамблеї або в будь-який інший час, надіславши відповідну заяву до Секретаріату.

Діяльність УС ПГС та робочих груп підтримується проектом «Громадська синергія» [2]. Проект фінансується Європейським Союзом і Міжнародним фондом «Відродження» (МФВ) та реалізується Європейською програмною ініціативою МФВ. Термін реалізації проекту 3 роки з липня 2016 року по липень 2019 року. Мета проекту: посилення участі громадськості у впровадженні євроінтеграційних реформ в Україні шляхом розбудови інституційної спроможності та посилення діяльності Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна - ЄС та Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного Партнерства.

Основні компоненти проекту «Громадська синергія»:

- Інституційний розвиток Платформ
- Аналіз політики, адвокація та діалог зацікавлених сторін
- Підвищення обізнаності та комунікація
- Співпраця з ЄС та Східним партнерством
- Надання субгрантів на підтримку діяльності Платформ.

Проект «Громадська синергія» підтримує проведення засідань робочих груп, на які можна запрошувати експертів за профілем діяльності групи.

Важливою частиною діяльності УС ПГС є проведення спільних засідань ПГС з колегами з ЄЕСК (<http://www.eesc.europa.eu>) за підсумками яких приймаються спільні декларації, що містять рекомендації офіційним Києву та Брюсселю щодо виконання Угоди про асоціацію. РГБ запропонувала включити доповідь з оцінки ходу євроінтеграційних реформ у сфері науки, технологій та інновацій у спільне засідання УС ПГС та ЄЕСК, яке планується провести у середині листопада в Києві. Структура та зміст доповіді буде широко обговорюватись в експертних громадських середовищах.

На жаль, ми спостерігаємо повільний процес імплементації положень угоди про Асоціацію Україна-ЄС у сфері науки та технологій, а також Україна не використовує ряд можливостей Угоди про асоціацію у програмі Горизонт 2020. У планах і діях Міністерства освіти і науки, Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Національної Академії Наук України переважають відомчі та корпоративні інтереси. В Україні основні стейкхолдери сфери науки, технологій та інновацій ще не сформували спільного системного бачення розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності, а діалог з представниками громадянського суспільства та експертного середовища проводиться в значній мірі формально. Плани і пропозиції Міністерства освіти і науки та Міністерства економічного розвитку і торгівлі потребують узгодження між собою. Ця неузгодженість дій урядових структур відображається і на якості та термінах прийняття нових законодавчих актів у Верховній Раді, в якій доцільно покращити співпрацю принаймні між трьома комітетами, а саме:

Комітетом з питань освіти і науки, Комітетом з питань промислової політики та підприємництва і Комітетом з питань інформатизації та зв'язку.

Така повільність дій урядових структур викликає зневіру в частини суспільства щодо позитивних перспектив України у глобальному світі. Однак більшість активних людей не втратили віру у майбутнє України та її спроможність знайти своє місце серед високо розвинутих країн Європи і світу. Але для цього необхідно консолідувати зусилля прогресивної частини владних структур, університетської та академічної спільнот, бізнесу та громадських організацій. Саме таку мету має проект *«Посилення впливу громадськості на євроінтеграційні процеси у сфері науково-технічного та інноваційного розвитку України»*, який почала виконувати ГО «Агенція Європейських Інновацій» спільно із більш як 14 організаціями партнерами під парасолькою Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проекту «Громадська синергія» (<http://www.irf.ua/programs/eu/civicsynergy>).

У проекті планується провести аналіз додаткових можливостей від угоди про асоціацію до програми Горизонт 2020 та угоди про асоціацію до програми COSME, аналіз трендів розвитку політики Європейського дослідницького та інноваційного простору, підготувати рекомендації щодо розробки Дорожньої карти інтеграції у Європейський дослідницький простір.

З метою досягнення позитивних змін в Україні передбачено організацію публічних дискусій зацікавлених сторін щодо розвитку в Україні європейських підходів до формування політик у сфері науки, технологій та інновацій.

Проект розпочав свою діяльність з 1 травня 2017 року і буде тривати до 30 квітня 2018. Уже проведено два заходи у Києві та Харкові з обговорення науково-технічної та інноваційної політики на національному та регіональному рівнях. Підготовлено стислий аналіз трендів розвитку Європейського дослідницького та інноваційного простору. У найближчих планах передбачено аналіз реформ наукової сфери в Україні, опис підходів до розробки дорожньої карти входження в Європейський дослідницький простір та розробка пропозиції щодо внесення змін у середньостроковий план дій уряду до 2020 року.

На круглому столі в Києві 31 травня 2017 року розглядались наступні питання:

- ефективність існуючої моделі управління інноваціями в Україні;
- реалізація плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік у сфері інноваційного та науково-технологічного розвитку;
- імплементація результатів міжнародного аудиту науково-технічної системи України;
- використання можливостей асоційованого статусу України в програмі Горизонт 2020 (у т.ч. налагодження співпраці громадськості з Координаційним центром з питань виконання Рамкової програми ЄС Горизонт 2020);

- налагодження системи комунікації та взаємодії між основними стейкхолдерами у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності.

На семінарі у Харкові 29 червня обговорювались питання:

- адаптація європейського досвіду підтримки інноваційного бізнесу на регіональному рівні, особливості підходу розумної спеціалізації (Smart specialization);
- цифризація України та її вплив на розвиток інновацій в регіонах (Smart City);
- інноваційні рішення малого і середнього бізнесу Харківщини, які можуть мати вплив на прискорений розвиток регіональної економіки.
- форми співпраці бізнесу, науки, освіти та влади для підтримки інноваційного розвитку Харківщини.

Доступ до матеріалів заходів проекту надається за посиланням: <https://goo.gl/nPZ9g7>.

Серед пропозицій і рекомендацій проекту хочемо виділити наступні:

- Інновації та ефективна інноваційна політика є основним інструментом для переходу від сировинної до високотехнологічної економіки. Реформи у середній та вищій освіті повинні мати позитивний вплив на розвиток сучасної інноваційної політики.
- Заходи різних Міністерств у середньостроковому плану пріоритетних дій уряду до 2020 року необхідно узгодити між собою та привести до спільної методологічної бази.
- Важливо посилювати роль регіонів та програм регіонального розвитку для підвищення інноваційного потенціалу країни, зокрема використовуючи інструменти Розумних спеціалізацій ЄС (Smart Specialization) та Європейської кластерної ініціативи. Регіональні інноваційні програми повинні стати важливою частиною стратегій регіонального розвитку.
- Розроблення та втілення на практиці ефективної інноваційної політики є можливою за умови розширеного діалогу у форматі Бізнес-Держава-Наука на кожному етапі інноваційного ланцюга доданої вартості за активної участі експертного середовища та організацій громадянського суспільства;
- Актуальним є посилення ролі університетів та надання можливості використовувати комерціалізацію інновації для свого розвитку, зокрема через вдосконалення законодавства про наукові парки та розширення можливостей університетів та НДІ для здійснення академічного підприємництва.
- Держава спільно з ключовими стейкхолдерами повинна розробити план подолання більшості бар'єрів на шляху до більш широкої інтеграції України до світових та Європейських програм технічної та фінансової підтримки інновацій та R&D&I (COSME, ERA, Horizon 2020, Smart Specialisation Platform, European Cluster Observatory, тощо).

Список використаних джерел

1. Українська сторона Платформи громадянського суспільства Україна-ЄС [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://eu-ua-csp.org.ua/what-is-eu-ua-csp>
2. Проект «Громадська синергія» [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.irf.ua/programs/eu/civicsynergy/>

Kulchytskyy I.I.

UKRAINE-EU CIVIL SOCIETY PLATFORM AND INSTRUMENTS OF INFLUENCE ON EURO-INTEGRATION REFORMS IN UKRAINE

Abstract. The Ukraine-EU Civil Society Platform for acceleration the implementation of European integration in Ukraine in the field of science, technology and innovation and various tools to use opportunities are presented.

Key words: science, innovations, reform, civil society.

Литвинко А. С.

д.і.н., с.н.с., провідний науковий співробітник, ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України», litvinko@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНІКИ ТА ІННОВАЦІЙ У МІЖНАРОДНИХ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВАХ

Анотація. У доповіді висвітлюється діяльність професійних об'єднань вчених-істориків науки і техніки з формування технологій та запровадження інновацій. Це, зокрема, Міжнародний союз історії та філософії науки і техніки, Міжнародний комітет з історії технології, Міжнародне товариство історії техніки, Товариство ім. Т. Ньюкомена, Товариство наукового приладобудування.

Ключові слова: історія науки і техніки, інновації, науково-технічні товариства, Міжнародний союз історії та філософії науки і техніки, Міжнародний комітет з історії технології, Міжнародне товариство історії техніки, Товариство ім. Т. Ньюкомена, Товариство наукового приладобудування.

Для сприяння науковій роботі з досліджень численних напрямів історії науки, техніки та інновацій, а також контактам вчених, фахівців в цих галузях об'єднуються у професійні наукові товариства. Наприклад, 1956 р. був створений Міжнародний союз історії та філософії науки і техніки, який складається з Відділення історії науки і техніки та Відділення логіки, методології та філософії науки і техніки.